

‘ताईच्या विचारांची बैठक अत्यंत शुद्ध आणि विशाल’

प्रसंग - राजस्थानी कारागिरांतर्फे प्रतिभाताई पाटील यांच्या सत्कार समारंभातील

अध्यक्षीय भाषण

दि. ०८-०३-२००५, स्थळ - जुने भगवान नगर, गिरणा टाकीजवळ, जळगाव

सगळे आयुष्य खानदेशच्या विकासासाठी झोकून देणारे श्री. भवरलाल जैन, खानदेशातील व्यक्ती राजस्थानच्या राज्यपाल या एवढ्या उच्च पदावर जाते म्हटल्यावर आनंदित होतात. गावातर्फे झालेल्या सत्कार समारंभात स्वतःचा आनंद व्यक्त करतात. सुरुवातच पहा किती मार्मिक करतात, ‘राजस्थानातून येथे येणाऱ्या माणसांचा प्रवाह सर्वांना परिचित आहे पण महाराष्ट्रातून राजस्थानात कोण जाते?’ ताई गेल्या.

आदरणीय ताई, उपस्थित बंधू-भगिनींनो,

ताईसाहेबांनी मला एका कार्यक्रमात बोलाविले होते. मी तर राजस्थानातून येथे आलो. राजस्थानात खूप त्रास सहन केला. निसर्गही एक कारण आहे. वाळवंट आहे. पण राजस्थानातही काय होतील इतकी कामे जैन हिंसेवर केलेली आहेत. जमीन तितकीच निकृष्ट आहे, हे आपण पाहू शकता. येथे घरे बांधायची, विहिरी खणायची कामे राजस्थानी कारागिरांनी केली. येथल्या एकूण ४९ विहिरींपैकी ३२ विहिरी राजस्थानी कारागिरांनी खणल्या. राजस्थान संपूर्ण भारतात पोहोचला आहे. मारवाडीत एक म्हण आहे, “जिथे नाही जात बैलगाडी, तिथे पोहोचतो मारवाडी.” राजस्थानचा महिमा आहे, तो असा!

ताई, काही दिवसांपूर्वी मी एक ‘मारवाडी’ शीर्षकाचे पुस्तक वाचले.

ताई आताच एक पुस्तक वाचले ‘मारवाड’. तेथून तीन माणसे पीएच्. डी करण्यासाठी विद्यापीठाने पाठविली. जगात एकूण ९ माणसे पाठविली. जगातल्या ३ जाती अशा आहेत की ज्यांनी संपत्ती निर्माण करण्याचे मोठे काम केलेले आहे. या जातींचे संशोधन करायला आपण जा. एक गेला चीनमध्ये, दुसरा आला हिंदुस्थानात, तिसरा गेला इस्त्रायलमध्ये. इस्त्रायलचे ज्यू, भारताचे मारवाडी, चीनमध्ये कॉनाच या तिघांकडे. तीन तीन लोक त्या देशात पाठविले. त्यांचा अभ्यास करायला लावला. या लोकांवर अभ्यास करण्यासाठी संघ तेथे पाठविले. त्यांनी जे पुस्तक लिहिले त्या पुस्तकातून हे उद्धृत करतोय मी आपल्यासाठी

की, दीड टक्के लोक या देशाच्या ५० टक्के संपत्तीचे अधिकारी आहेत. त्यांनी ती संपत्ती निर्माण केलेली आहे. सांभाळून ठेवली आहे. आजही त्यांचे योगदान एवढे आहे. असे राजस्थान आणि राजस्थानी लोकांबद्दल लिहिले आहे. मी तर साफ विसरून गेलो की, मी राजस्थानचा आहे.

अलीकडेच आम्ही सगळी मंडळी राजस्थानात गेलो होतो. माझ्या कुटुंबातील सर्वांचा समावेश होता. लहानातील लहान सहा महिन्यांचा होता आणि मोठ्यातील मोठा ८५ वर्षांचा होता. जवळजवळ २०० लोकांना घेऊन मी राजस्थानला गेलो. माझ्या वडीलांचा जन्म तिथे झाला होता. माझी मातृभूमि आहे, तिथे जाऊन आलो. मला आपल्याला सांगायला वाईट वाटते, की त्या गावात अजूनही पुरेसे पिण्याचे पाणी नाही. माझे पूर्वज कुठे जन्माला आले, माझे मूळ कुठे आहे ते बघायला गेलो होतो. ६५ वर्षांनंतर संपर्क केला. त्या भूमीला नमस्कार करून आलो. तेथील लोकांनी स्वागत केले. ताई, आम्ही लोकांनी येथे येऊन या महाराष्ट्रात जे काही केले, त्यापेक्षा आपण तेथे जाऊन करता याचा मला विशेष आनंद आहे. मी तर ताईना फक्त फोनवर नमस्कार केला. ताईनी मला विचारले, “आपण नाशत्याला येणार आहात की जेवायला!” इतक्या प्रेमळपणे ताई साहेब महाराष्ट्रातील लोकांची विचारपूस करतात.

राजस्थानात ‘महिला राज्य’ आहे, असे समजायला हरकत नाही. बघा ना! ताईसाहेब तेथे राज्यपाल म्हणून स्थानापन्न आहेत. मुख्यमंत्रीही महिला-वसुंधराराजे. जिल्हा परिषदांमध्ये सर्व ठिकाणी महिला आहेत. माझा तर प्रस्ताव आहे, की ज्या दिवशी, जिथे शक्य होईल तिथे महिलांच्या हाती कारभार सोपविणे आवश्यक आहे. मी सात वर्षांपूर्वी एका पुस्तकात लिहिले, की महिलाशक्ती एक अफाट शक्ती आहे. या शक्तिकडे आम्ही दुर्लक्ष करतो. मी युवाशक्तबद्दल बोलत नाही. आजच्या युवाशक्तिकडे पाहिल्यावर माझे मन घाबरते, की या देशाचे कसे काय होईल? येथून जवळच असलेल्या वाकोद या माझ्या जन्मगावी ग्रामपंचायतीचा संपूर्ण कारभार स्त्रियांच्या हातात द्यायचा माझा मानस आहे. महाराष्ट्रात जी भौतिक आणि अन्य प्रगती केली, तशी तेथेही व्हावी, यासाठी ताईसाहेब, मी प्रयत्नशील आहे.

ताईसाहेबांकडून कोणती गोष्ट शिकायची असेल तर ती ही: जे काही उद्दिष्ट आपल्याला साध्य करायचे असेल, त्यासाठी वापरायची साधने, त्या उद्दिष्टाइतकीच पवित्र असावीत. चांगले काम करण्यासाठी वाममार्गाचा अवलंब करू नये. आपल्या समाजात पुष्कळदा

असे घडते की, अर्थार्जनासाठी तडजोड करून काम केले जाते. ताईनी राजकीय क्षेत्र असो की वैयक्तिक जीवन असो असे काही केले नाही.

दुसरी गोष्ट त्यांच्याकडून घेण्यासारखी आहे ती ही की, जेथेही कार्यरत, राहाल, निष्ठेने राहा. ४० वर्षांच्या दीर्घ राजकीय कारकीर्दीत त्यांनी पक्षबदल केला नाही. तशी भाषाही वापरली नाही की कधी धमकी दिली नाही. त्यांच्या विचारांची बैठक अत्यंत शुद्ध आणि विशाल आहे.

नामदेवरावांचे म्हणणे असे की, ताईसाहेबांचा सक्रिय कार्यभाग संपला आहे, असे समजायचे कारण नाही. आता तर कुठे सुरुवात आहे. चांगले काम करण्याच्या क्षेत्रात चढाओढ नाही. चांगली माणसे शोधायची आहेत तर त्यात स्पर्धा नाही.

मला वाटते, ताईसाहेब राज्यपाल झाल्या ही शेवटची पायरी आहे असे मानायचे काही प्रयोजन नाही. ताईसाहेबांना मी दीर्घायुष्य चिंतितो. ताई यापेक्षा अधिक पुढे जावोत, अशी आशा करतो. तशी आपण सर्वांनी ईश्वराला प्रार्थना करावी, ‘(ताई त्यानंतर राष्ट्रपती झाल्या) एवढे बोलून मी माझे दोन शब्द संपवितो.

जय हिंद! जय महाराष्ट्र!